

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ

Απαντήσεις σε συχνά
ερωτήματα πολιτών

Ποιά ήταν η εθνική γραμμή που είχαν υιοθετήσει οι προηγούμενες κυβερνήσεις;

Η εθνική θέση, όπως έχει εκφραστεί δημοσίως εδώ και πάνω από 15 χρόνια, είναι σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό για χρήση έναντι όλων (erga omnes).

Στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης Καραμανλή η ΥΠΕΞ Ντ. Μπακογιάννη στις 30/09/2007 δήλωνε ότι «η Ελλάδα επιδιώκει την εξεύρεση αμοιβαία αποδεκτής λύσης στη βάση μίας σύνθετης ονομασίας».

Στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης Σαμαρά, στις 7.7.2012 ο ΥΠΕΞ, Δ. Αβραμόπουλος τόνιζε: «Η Ελλάδα, επιδεικνύοντας το απαιτούμενο εποικοδομητικό πνεύμα, προέβη σε ένα μείζον συμβιβαστικό βήμα, αποδεχόμενη σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό και χρήση έναντι όλων».

Στη Γ.Σ. του ΟΗΕ στις 27.9.2014 ο ΥΠΕΞ και Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Σαμαρά, Ευ. Βενιζέλος σημείωνε: «Η Ελλάδα μέχρι σήμερα έχει κάνει πολύ σημαντικά βήματα και αναμένουμε από την άλλη πλευρά να προβεί σε αντίστοιχα. Προτείνουμε μια αμοιβαία αποδεκτή σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό πριν τη λέξη «Μακεδονία» για κάθε χρήση, erga omnes».

Τί κερδίζει η Ελλάδα από τη Συμφωνία των Πρεσπών;

1) Η γειτονική μας χώρα ονοματίζεται Βόρεια Μακεδονία και τερματίζεται η σταθερή δυναμική διεθνούς αναγνώρισης της ΠΓΔΜ με την συνταγματική της ονομασία (πάνω από 130 χώρες). Στο εξής, όχι μόνον το όνομα της χώρας παύει να είναι «Μακεδονία», αλλά δεν μπορούν να ονομάζονται «μακεδονικοί», χωρίς τον επιθετικό προσδιορισμό «Βόρεια» όλοι οι κρατικοί θεσμοί, τα δημόσια κτίρια ή ακόμη και ιδιωτικοί φορείς, εφόσον χρηματοδοτούνται από το κράτος ή έχουν συσταθεί με νόμο (άρθρο 1 παρ. 3 εδ. ζ')

2) Ενισχύεται η ευρωπαϊκή προοπτική και η σταθερότητα στην γειτονική χώρα και έτσι περιορίζεται ο κίνδυνος επιρροής τρίτων δυνάμεων με αλλότριους σχεδιασμούς στα βόρεια σύνορα της Ελλάδας.

3) Όχι μόνο διαφυλάσσεται σημαντικό διπλωματικό κεφάλαιο για την αντιμετώπιση άλλων, αυξανόμενων, προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, αλλά ενισχύεται ο ρόλος της στην περιοχή ως ευρωπαϊκός πυλώνας ειρήνης και ασφάλειας και αποδυναμώνεται ο επιθετικός εθνικισμός άλλων δυνάμεων.

4) Αναβαθμίζεται ο ρόλος της Μακεδονίας και της Θράκης σε περιφερειακό οικονομικό κόμβο. Η Ελλάδα και η ΠΓΔΜ, εκκρεμούντος του ονοματολογικού, έχουν ένα συμβατικό πλαίσιο διμερών σχέσεων απολύτως ανεπαρκές, το συμβατικό πλαίσιο σχέσεων της Ελλάδας με την τότε Γιουγκοσλαβία. Απουσιάζουν βασικές συμφωνίες, όπως Συμφωνία Προστασίας Επενδύσεων και Αποφυγής Διπλής Φορολογίας και όλες οι άλλες σύγχρονες οικονομικές συμφωνίες και συμφωνίες οδικών και σιδηροδρομικών συγκοινωνιών, με ό,τι συνεπάγεται αυτή η έλλειψη για τις επενδύσεις μας στη γείτονα, για τις εξαγωγές μας, για την οδική, σιδηροδρομική και ενεργειακή διασυνδεσιμότητα, για το λιμένα Θεσσαλονίκης και τη φυσική του οικονομική ενδοχώρα.

5) Για πρώτη φορά η γειτονική χώρα αναγνωρίζει ότι δεν έχει σχέση με τον «αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό, την ιστορία, την κουλτούρα και την κληρονομιά» της Μακεδονίας (άρθρο 7(3),(4)). Επιπλέον δεσμεύεται (άρθρο 8 (2),(3)) για αποδόμηση του διαβόητου προγράμματος εξαρχαϊσμού (οτιδήποτε «αναφέρεται με οποιονδήποτε τρόπο στην αρχαία Ελληνική ιστορία και πολιτισμό που συνιστούν αναπόσπαστο συστατικό της ιστορικής ή πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας» σε υποδομές/κτίρια/μνημεία) και για αφαίρεση του Ήλιου της Βεργίνας από όλους τους δημόσιους χώρους και απόσυρση από κάθε δημόσια χρήση. Η διαδικασία αυτή μάλιστα έχει αρχίσει, με την ήδη συντελεσθείσα μετονομασία του Αεροδρομίου της γείτονας, καθώς και της Εθνικής Οδού προς τα Σκόπια. Σημειώνεται ότι, βεβαίως, ουδέποτε τέθηκε ζήτημα περιορισμού χρήσης του όρου Μακεδονία ως προς την Ελλάδα, η οποία το διατηρεί στο ακέραιο (π.χ. Αεροδρόμιο «Μακεδονία»).

6) Η ΠΓΔΜ τροποποιεί τους επιθετικούς προσδιορισμούς όλων των κρατικών οργάνων και δημόσιων θεσμών/οργανισμών/οργανώσεων της, καθώς και όσων ιδιωτικών θεσμών/οργανισμών/οργανώσεων επιχορηγούνται από το Κράτος ή έχουν συσταθεί με νόμο, ώστε να ανταποκρίνονται στη σύνθετη ονομασία («της Βορείας Μακεδονίας» και όχι πλέον «μακεδονικός/ή/ό»).

7) Η γειτονική χώρα δεσμεύεται από την Συμφωνία (άρθρα 4, 6) και την τροποποίηση του Συντάγματός της (άρθρα 3 και 49) για την εξάλειψη οιασδήποτε μορφής αναθεωρητισμού και αλυτρωτισμού (από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς), με σεβασμό στην κυριαρχία, εδαφική ακεραιότητα και πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδας και στην αρχή της μη ανάμιξης στις εσωτερικές μας υποθέσεις.

8) Προβλέπεται επίσης η συγκρότηση της Μεικτής Διεπιστημονικής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για ιστορικά, αρχαιολογικά και εκπαιδευτικά θέματα, η οποία θα εξετάσει μεταξύ άλλων και τα σχολικά εγχειρίδια, ώστε να απαλειφθούν, όπως συγκεκριμένα ορίζεται, οι αλυτρωτικές αναφορές (π.χ. χάρτες «Μεγάλης Μακεδονίας», των οποίων την απόλειψη επιδιώκαμε ανεπιτυχώς εδώ και χρόνια).

9) Απαλείφεται οποιαδήποτε, έστω έμμεση, δυνατότητα διεκδίκησης «δικαιωμάτων» για δήθεν μειονότητα στη χώρα μας. Η γειτονική μας χώρα δεσμεύεται ότι «τίποτα στο Σύνταγμα της όπως ισχύει σήμερα ή θα τροποποιηθεί στο μέλλον» δεν θα μπορεί να αποτελέσει βάση για παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας «περιλαμβανομένης της προστασίας του καθεστώτος και των δικαιωμάτων οιασδήποτε προσώπων δεν είναι πολίτες της» (άρθρο 4(3)). Το Σύνταγμα της τροποποιείται με τρόπο που εξασφαλίζεται η στήριξη μόνο στους πολίτες της και στη Διασπορά της (και όχι «στο μακεδονικό λαό στις γειτονικές χώρες», όπως αναφέρεται έως σήμερα).

Αναγνωρίζουμε με τη Συμφωνία των Πρεσπών «μακεδονικό έθνος» ή «μακεδονική γλώσσα»;

Έθνος/Εθνικότητα/Ιθαγένεια

1) Η Συμφωνία ορίζει αποκλειστικά και μόνο την «ιθαγένεια» των πολιτών της γείτονος, που είναι ο νομικός δεσμός του πολίτη με το κράτος. Άλλωστε η ΠΓΔΜ επιβεβαίωσε επισήμως την Ελλάδα μέσω της από 16/1/2019 Ρηματικής της Διακοίνωσης, και η οποία είναι νομικά δεσμευτική για την ΠΓΔΜ, ότι η χρήση του όρου «nationality» στο αγγλικό κείμενο της Συμφωνίας των Πρεσπών αναφέρεται αποκλειστικά στην «ιθαγένεια». Μάλιστα, τόσο η Ελλάδα όσο και η ΠΓΔΜ στις επίσημες μεταφράσεις τους της Συμφωνίας έχουν αποδώσει τον αγγλικό όρο «nationality» με τη λέξη «ιθαγένεια» (ήτοι «υπηκοότητα»). Εξάλλου και σε όλα τα διεθνή κείμενα (συμβατικά και μη) ο όρος «nationality» υποδηλώνει την ιθαγένεια και όχι την εθνική καταγωγή.

2) Σήμερα, και εδώ και πάνω από 25 χρόνια, στα διαβατήρια των πολιτών της ΠΓΔΜ, η ιθαγένεια ορίζεται με τη λέξη «Μακεδονική» («Macedonian»). Το 2009 χορηγήθηκε μάλιστα στην ΠΓΔΜ η απελευθέρωση από το καθεστώς θεωρήσεων για τα διαβατήρια των πολιτών της, όσον αφορά την είσοδό τους στον χώρο Schengen.

3) Από τη θέση σε ισχύ της Συμφωνίας, σε όλα τα ταξιδιωτικά έγγραφα θα προστίθεται η ένδειξη «/πολίτης της Βόρειας Μακεδονίας» στην ιθαγένεια, στον όρο που ήδη χρησιμοποιείται.

4) Η Συμφωνία των Πρεσπών δεν μνημονεύει και δεν ρυθμίζει θέματα εθνότητας. Άλλωστε στην τροποποίηση του Συντάγματος της ΠΓΔΜ, διευκρινίζεται ότι «η ιθαγένεια δεν προσδιορίζει, ούτε προκαθορίζει την εθνότητα στην οποίαν ανήκουν οι πολίτες της χώρας». Αυτό αναφέρεται ρητά και δεσμευτικά για την ΠΓΔΜ και στη ρηματική διακοίνωση που απεστάλη από τα Σκόπια.

5) Η Συμφωνία, συνεπώς, δεν αναγνωρίζει «μακεδονικό λαό» ή «μακεδονικό έθνος». Η Συμφωνία, άλλωστε, δεν αμφισβητεί το δικαίωμα των Ελλήνων πολιτών να αποκαλούν τους πολίτες της γειτονικής μας χώρας με τον/τους όρους που χρησιμοποιούν σήμερα (άρθρο 7).

Γλώσσα

1) Από την Τρίτη Συνδιάσκεψη του ΟΗΕ για την Τυποποίηση των Γεωγραφικών Ονομάτων που πραγματοποιήθηκε το 1977 στην Αθήνα, αναγνωρίστηκε η «Μακεδονική» ως επίσημη γλώσσα. Ήδη όμως παλαιότερα, με παρέμβασή του στην Βουλή τον Σεπτέμβριο 1959, ο τότε ΥΠΕΞ Ε. Αβέρωφ υπογράμμισε: «Εις την ελληνικήν Μακεδονίαν δεν ομιλείται η μακεδονική γλώσσα, η οποία ομιλείται εις τα Σκόπια και έχει και γραμματικήν και συντακτικόν».

2) Η αναφορά σε μακεδονική γλώσσα, με τους κωδικούς «ΜΚ, MKD», χρησιμοποιείται από το 1994, χωρίς αστερίσκους, όπως αποτυπώνεται στην επίσημη ιστοσελίδα του ΟΗΕ (βλ. σελ. 1 και 94):

https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/docs/11th-uncsgn-docs/E_Conf.105_13_CRP.13_15_UNGEGN_WG_Country_Names_Document.pdf

και όπως αποτυπώνεται επισήμως από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης με τα Πρότυπα ISO 639-1 και 639-2:

https://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/code_list.php.

3) Με τη Συμφωνία καθορίζεται ρητά ότι η επίσημη γλώσσα της γείτονος ανήκει στην ομάδα των Νότιων Σλαβικών γλωσσών, «δεν έχει σχέση με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό» της Μακεδονίας και "δεν έχει σχέση με [...]την ιστορία, την κουλτούρα και την κληρονομιά» της Μακεδονίας (άρθρο 7(4)).

4) Επίσης, σύμφωνα με την Συμφωνία, οι Έλληνες πολίτες διατηρούν το δικαίωμα να συνεχίσουν να αναφέρονται στην ανωτέρω γλώσσα με τους όρους που χρησιμοποιούν σήμερα (άρθρο 7(5)).

Εμπορικά σήματα

1) Η Συμφωνία των Πρεσπών δεν επηρεάζει την ισχύ των ελληνικών εμπορικών σημάτων με το όνομα Μακεδονία. Ειδικότερα, οι διατάξεις της για τα εμπορικά σήματα είναι απολύτως συμβατές αφενός με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, αφετέρου με το διεθνές δίκαιο και ιδίως τη Σύμβαση της Μαδρίτης για την εμπορική ιδιοκτησία. Αυτό σημαίνει ότι σήματα που έχουν καταχωρηθεί από ελληνικές επιχειρήσεις σε εθνικό, ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο και εμπεριέχουν αναφορές στην Μακεδονία είναι απολύτως προστατευμένα.

2) Το καθεστώς της γειτονικής χώρας ως μελλοντικά υποψήφιας χώρας για ένταξη στην ΕΕ συνεπάγεται την υποχρέωσή της να προσαρμοστεί στο ευρωπαϊκό κεκτημένο. Τα Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ), όπως και τα Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ) με αναφορά σε Μακεδονία, προσδιορίζονται ήδη από τους υπάρχοντες κανονισμούς της ΕΕ και αναφέρονται αποκλειστικά στην Μακεδονία. Ο Μακεδονικός Οίνος, για παράδειγμα, έχει κατοχυρωθεί με κανονισμό της ΕΕ. Από τη φύση τους, άλλωστε οι γεωγραφικοί προσδιορισμοί, αναφέρονται σε συγκεκριμένες περιοχές, όχι σε ολόκληρα κράτη. Το γεγονός ότι η συμφωνία περιέχει ρητή αναφορά στην λειτουργία διεθνούς ομάδας εμπειρογνομόνων εντός του πλαισίου της Ε.Ε. εγγυάται τα συμφέροντα των επιχειρήσεων της χώρας μας ως κράτους-μέλους.

3) Με τη συμφωνία διαμορφώνονται συνθήκες διαλόγου μεταξύ των δύο επιχειρηματικών κοινοτήτων των δύο χωρών που με καλή πίστη θα βρουν διέξοδο και λύσεις σε άλλα ζητήματα που μπορεί να αφορούν τα εμπορικά σήματα και τα εταιρικά λογότυπα στο μέλλον. Σε κάθε περίπτωση, όσα είναι κατοχυρωμένα στο ευρωπαϊκό και εθνικό δίκαιο είναι δεδομένα και δεν αλλάζουν.

Πώς διασφαλίζεται η Ελλάδα στην περίπτωση που μια άλλη κυβέρνηση επιλέξει να υπαναχωρήσει από τη Συμφωνία των Πρεσπών;

1) Στη Συμφωνία προβλέπεται σαφώς: «οι διατάξεις της Συμφωνίας είναι αμετάκλητες» και «δεν επιτρέπεται καμία τροποποίηση της» (άρθρο 20) ως προς τα σημαντικά ουσιαστικά και διαδικαστικά άρθρα της (άρθρο 1(3), (4)). Επίσης, η ίδια η Συμφωνία ρητά ορίζει στο άρθρο 1(1) ότι είναι τελική, ενώ στην παράγραφο (2) του ίδιου άρθρου τα μέρη αναγνωρίζουν ως δεσμευτικό το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα του ΟΗΕ.

2) Παράλληλα, επιδιώχθηκε και επιτεύχθηκε η ενσωμάτωση των συμφωνηθέντων στο Σύνταγμα της ΠΓΔΜ, ούτως ώστε, με την αλλαγή της συνταγματικής ονομασίας της γείτονος και με τις συνταγματικές τροποποιήσεις ως προς τα άρθρα των οποίων η διατύπωση θα ήταν δυνατό να υποκρύπτει αλυτρωτισμό, οιαδήποτε παραβίαση της Συμφωνίας των Πρεσπών να συνιστά, επίσης, παραβίαση του ίδιου του Συντάγματος της γείτονος. Η ΠΓΔΜ γνωστοποίησε επισήμως στην Ελλάδα (Ρηματική Διακοίνωση ΥΠΕΞ ΠΓΔΜ προς ΥΠΕΞ Ελλάδας από 16/1/2019) ότι ολοκλήρωσε όλες τις εσωτερικές της διαδικασίες, «βάσει του Συντάγματός της».

3) Η χώρα θα γίνει δεκτή στο NATO αποκλειστικά με την ονομασία «Βόρεια Μακεδονία» και τις νέες ορολογίες και με σαφή επίκληση της Συμφωνίας των Πρεσπών, η οποία κατ' αυτόν τον τρόπο ανάγεται σε «κεκτημένο» της ίδιας της Συμμαχίας. Εφόσον διαπιστωθεί από ελληνικής πλευράς ότι δεν πληρούνται οι όροι της Συμφωνίας, δεν πρόκειται να ολοκληρωθεί από το NATO η ενταξιακή διαδικασία. Το Πρωτόκολλο Ένταξης θα πρέπει άλλωστε να υπογραφεί από όλα τα Κράτη-Μέλη, ενώ απαιτείται και η επικύρωσή του από όλες τις Συμμάχους χώρες. Όσον αφορά τις μελλοντικές ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Βόρειας Μακεδονίας με την ΕΕ, η Ελλάδα θα μπορεί να διακόψει τη διαδικασία σε κάθε στάδιο της σχετικής διαδικασίας (33 κεφάλαια) εάν δεν πληρούνται τα κριτήρια της Συμφωνίας.

4) Τέλος, τυχόν παραβίαση της Συμφωνίας θα ενεργοποιούσε για την Ελλάδα τον σαφώς προβλεπόμενο από τη Συμφωνία (άρθρο 19) μηχανισμό επίλυσης διαφορών, με τον οποίο προβλέπεται δικαίωμα προσφυγής στο Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ και, στη συνέχεια, στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Τί θα συμβεί εάν δεν κυρωθεί από τη Βουλή των Ελλήνων η Συμφωνία των Πρεσπών ;

1) Η δυναμική που έχει ήδη αναπτυχθεί θα ενισχυθεί περαιτέρω και όλο και περισσότερα κράτη θα αναγνωρίζουν την ΠΓΔΜ με το συνταγματικό τους όνομα, δηλαδή, «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Οι πολίτες της χώρας θα συνεχίσουν να ταξιδεύουν με διαβατήρια που αναγράφουν αποκλειστικά «Macedonian» στην κατηγορία «ιθαγένεια» (στην ΕΕ, χωρίς θεωρήσεις). Η γλώσσα θα συνεχίζει να αναγράφεται στον ΟΗΕ και στα πρότυπα ISO ως «Macedonian» χωρίς τη ρητή δέσμευση από τη γείτονα ότι αποτελεί νοτιοσλαβική γλώσσα που δεν έχει σχέση με τη Μακεδονία. Τα ισχύοντα σήμερα σε σχέση με τους επιθετικούς προσδιορισμούς (μακεδονικός/ή) θα εξακολουθήσουν, επίσης.

2) Η διεθνής κοινότητα θα επιρρίψει την ευθύνη για τη μη κύρωση στην Ελλάδα, εφόσον η ΠΓΔΜ έχει ολοκληρώσει τις διαδικασίες για την κύρωση που προβλέπει η Συμφωνία. Η επίλυση της ονοματολογικής διαφοράς είναι υποχρέωση και των δύο μερών, που απορρέει από τις Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας 817/1993 και 845/1993 και από τη δέσμευση που αναλάβαμε και με την Ενδιάμεση Συμφωνία του 1995. Η Ελλάδα επέρριπτε για χρόνια, δικαίως, το βάρος στη γείτονα χώρα, η απροθυμία και η κακή πίστη της οποίας παρακώλυαν τις διαπραγματεύσεις. Η αλλαγή της στάσης της ΠΓΔΜ καταγράφηκε από τη διεθνή κοινότητα.

3) Η μη κύρωση της Συμφωνίας θα συντείνει στην αστάθεια στην περιοχή. Επιπλέον, θα ενισχύσει τον κίνδυνο επιρροής τρίτων δυνάμεων με αλλότριους σχεδιασμούς στα βόρεια σύνορα της χώρας.